

UOT: 33;330; 336;336.01;336.11; 336.741.28;336.7

JEL: E 00; G 29

AĞAKİŞİYEV Z.A., doktorant
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

MONETAR SİYASƏTDƏ İNFLYASIYA HƏDƏFLƏNMƏSİ REJİMİ VƏ İQTİSADI PROSELƏRƏ TƏSİRİ

Xülasə

Monetar siyasət makroiqtisadi tənzimləmə sistemi çərçivəsində həyata keçirilən mühüm iqtisadi vasitədir. Tədqiqatın əsas məqsədi monetar siyasətinin səmərəliliyi, iqtisadi artımın davamlı hal almasında inflyasiya hədəflənməsinin makroiqtisadi vəziyyətə təsirinin əhəmiyyətli olduğu və maliyyə sabitliyinin təmin olunmasında əsas tənzimləmə alətlərindən biri olduğunu göstərməkdən ibarətdir. Tədqiqat işi monetar siyasəti aparan qurumun bazara təsir üsulu, qiymət sabitliyinə nail olmada apardığı tənzimləmə mexanizmlərin təhlili əsasında yerinə yetirilmişdir. Aparılan araşdırmalar göstərir ki, əsas makroiqtisadi məqsədlər arasında monetar siyasət öz alətləri ilə inflyasiya səviyyəsinə daha ciddi şəkildə təsir edə bilər. Bu səbəbdən də dünyanın bir sıra ölkələrində monetar siyasətin əsas vəzifələrindən biri də qiymətlərin sabitliyini təmin etməkdir. Qiymətlərin sabitliyinin təmin edilməsi iqtisadi inkişafa stimül verməklə investisiya həcmi artırır, ölkəyə kapital axınına müsbət təsir edir, əhəlinin əmanətlərinin yerli valyutada saxlanması, uzunmüddətli planlaşdırma vəs. iqtisadi proselərə müsbət təsir edir.

Açar sözlər: məzənnə siyasəti, açıq bazar əməliyyatları, inflyasiya hədəflənməsi, valyuta siyasəti, uçot faizi dərəcəsi.

GİRİŞ

Pul siyasəti makroiqtisadi tənzimləmə sistemi çərçivəsində həyata keçirilən mühüm iqtisadi vasitədir. Aparılan araşdırmalar göstərir ki, əsas makroiqtisadi məqsədlər arasında pul siyasəti öz alətləri ilə inflyasiya səviyyəsinə daha ciddi şəkildə təsir edə bilər. Bu səbəbdən də dünyanın bir sıra ölkələrində pul siyasətinin əsas vəzifələrindən biri də qiymətlərin sabitliyini təmin etməkdir.

Effektiv pul siyasətinin həyata keçirilməsi dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində iqtisadi artımın davamlı hal almasında mühüm amillərdən biridir. Bu amil bir tərəfdən iqtisadi subyektlər arasında inflyasiya gözləntilərini stabilləşdirir, digər tərəfdən isə faiz dərəcələrinin səviyyəsinə təsir etməklə yığımların investisiya qoyuluşlarına transformasiyasını və istehsalın dəyişməsinə şərtləndirməklə, məşğulluq səviyyəsinin və iqtisadi artımın əsas funksiyalarını müəyyənləşdirir.

Qiymət sabitliyinin iqtisadiyyata təsiri

Pul siyasətinin əsas məqsədi qiymət sabitliyinin dəstəklənməsi olmaqla, davamlı olaraq aşağı inflyasiya səviyyəsinin qorunub saxlanmasına xidmət edir. Qiymət sabitliyi yaşayış üçün istehlakçıların ehtiyaclarının ödənilməsi və bizneslə məşqul olmağın vacib elementidir. Qiymət sabitliyi əmək haqqı, pensiya və digər gəlirləri qoruyur, eləcə də milli pul vahidi ilə ev təsərrüfatlarının yığımlarının formalaşdırılmasına təşvik edir, əvvəlcədən proqnozu mümkün olmayan dəyərsizləşmədən istehlakçıları qoruyur.

Beləliklə də insanların uzun müddətli xərclərinin planlaşdırılmasında əminlik yaradır. Aşağı büdcəli ev sahibləri aşağı və sabit inflyasiyadan daha çox faydalanmış olur. Yüksək inflyasiya gəlirlərin qeyri bərabər bölünməsinə şərait yaratmaqla sosial qeyri bərabərsizliyi ağırlaşdırıcı təsiri vardır.

Qiymət sabitliyi biznes müəssisələrinin maliyyələşdirilməsi üçün daha əlvərişli hesab olunmaqla, əks prosesdə isə banklar üçün risk mənbəyinə çevrilir, bankların öhdəliklərinin aktivlərə nisbətən daha çox artımına gətirib çıxarır. Bu halda bankların biznesi maliyyələşdirməsi qısa müddətli dövr üçün yüksək faiz dərəcəsiylə təmin olunur ki, bu da maliyyə risklərindən qorunmaq üçün atılmış bir

addım kimi hesab olunur. Biznesin maliyyələşdirilməsində cəlb olunan vəsaitin maya dəyəri istehsal olunan son məhsula birbaşa təsirinin olması və bunun da eyni zamanda istehlakçının alacağı məhsulun qiymətində əks olunması qaçılmazdır.

Bu xüsusda biznes üçün uzun müddətli resursun olması, güzəştli şərtlərin mövcudluğu bir növ iş adamlarının maliyyə dayanıqlığı, sabit resursla təmin olunmasına kömək etmiş olardı.

Mərkəzi bankın qiymət sabitliyinin təminində ardıcıl apardığı və tətbiq etdiyi siyasət onu göstərir ki, sosial-iktisadi vəziyyətin tənzimlənməsində əsas məqsədlərdən biri qiymət sabitliyini təmin etməkdir. Ölkəmizin apardığı pul siyasəti özünəməxsusudur, aparılan siyasət ölkənin sosial iktisadi vəziyyəti nəzərə alınmaqla fərqli formada dünya praktikasında aparılmaqdadır. Həyata keçirilən pul siyasəti yalnız cari dövrün tələblərinə uyğun olmaq əvəzinə, əvvəlcədən müəyyən edilən bir siyasət həyata keçirmək üçün müəyyən bir göstəricini hədəfləmək və ya bir göstəricini nominal “ləvbər” qəbul edərək bunun köməyi ilə hədəfə çatmağa çalışmaq beynəlxalq təcrübədə Mərkəz Banklar tərəfindən istifadə edilən tədbirlərdəndir (5).

İnflyasiya hədəflənməsinin təmin olunması tədbirləri

İnflyasiya hədəflənməsinin tədqiqi onu göstərir ki, bu siyasətin tətbiqinə 1990-cı illərdən inkişaf etmiş ölkələrdə başlanılmışdır. Başlanma dövründən indiyə qədər keçən proseslərdə vahid məqsəd yenə dəyişməmişdir, yenə də qiymət sabitliyinə təmin etmək, gələcək dövr üçün inflyasiya hədəfi qoymaq, bu hədəfə nail olmaq üçün iqtisadi tədbirlərin görülməsi olmuşdur. Başqa sözlə, inflyasiya hədəflənməsində mövcud olan pul təklifi, ölkənin valyuta məzənnəsinin və faiz dərəcələrinin müəyyən edilməsi əsas şərt olmalıdır. Çünki, bu 3 amil inflyasiyanın cilovlanmasında və onun məqbul həddinin təmin olunmasında təsiri vardır.

İnflyasiya hədəflənməsi istiqamətində iqtisadçı alimlərin müxtəlif araşdırmaları vardır. Bunların Murray Sherwin'in araşdırmasındakı yanaşma diqqəti cəlb edir. Bu araşdırmada inflyasiya hədəflənməsi, bir il və ya daha çox ili əhatə edən müəyyən bir dövr üçün inflyasiya səviyyəsinin necə dəyişəcəyi barədə ictimaiyyətin məlumatlandırılmasının vacib olduğu bir strategiyanın aparılmasını təklif etmişdir. Bəzən ölkənin monetar siyasətinin əsasını inflyasiya hədəflənməsi kimi xarakterizə olunduğunu demək olar. Məsələn, məşhur amerika iqtisadçısı Con Teylor güman edirdi ki, ABŞ-ın monetar siyasəti inflyasiya hədəflənməsinin empirik qaydalarına əsaslanır. Bu qaydaya uyğun olaraq, Federal rezerv sistemi daxili istehsalın potensial həcmi və inflyasiyanın proqnozlaşdırılardan kənarlaşması halında federal fondlar üzrə faiz dərəcələrinə mütəmadi korrektə etmə siyasəti aparır. Araşdırmalar onu göstərir ki, bir çox ölkələrin inflyasiya hədəflənməsi seçməsinin əsas səbəbi stabil qiymətlərlə iqtisadi inkişafa nail olmaqdır. Bununla bərabər, ölkənin digər iqtisadi siyasətinin yüksək məşqulluq səviyyəsi və istehsalda artım məqsədlərinə nail olmaq cəhdləri qiymətlərin stabilliyi prinsipi ilə ziddiyyət təşkil edir. İnkişaf etmiş ölkələrin praktikasında inflyasiya təhlükəsi yaranarkən, Mərkəzi banklar adətən fəzi dərəcələrini yüksəldir, bu da öz növbəsində narazılıqlar, xüsusilə də iqtisadiyyatın real sektorunda fəaliyyət göstərən biznes sahələrinin iradlarının yaranmasına səbəb olur. İnflyasiya hədəflənməsi maraqlar münaqişəsinin yaranmasına imkan vermir, belə ki, monetar siyasətin əsas məqsədi yüksək məşqulluğun və istehsalın artımı yox, proqnoz inflyasiya səviyyəsini qoruyub saxlamaqdır (2,3).

İnflyasiya hədəflənməsinin təsirinin iqtisadiyyat təsirinin təmin olunması 2 şərtin yerinə yetirilməsini tələb edir. 1-ci Mərkəzi bank kifayət qədər müstəqil olmalıdır. Halbuki heç bir ölkədə o hökumətdən tam müstəqil olma səlahiyyəti almamışdır. Lakin Mərkəzi bank alətlərin seçimində müstəqil olmalıdır, bununla da seçilmiş alətlə qarşıya qoyulmuş proqnoz faiz dərəcəsinə nail olmalıdır. Bu şərtin tam yerinə yetirilməsi üçün ilk növbədə hökumət “maliyyə hökmranlığı” prinsipindən imtina etməlidir, daha doğrusu büdcə-vergi siyasəti monetar siyasətin aparılmasına təsir etməməlidir. Fiskal hökmranlığından müstəqil olma dedikdə dövlət borclarının aşağı səviyyəsində dövlətin öhdəliklərinin artımı zamanı bunu absorbə edə biləcək daxili maliyyə bazarının kifayət qədər inkişafı deməkdir.

Fiskal hökmranlıqdan azad olmaq mərkəzi bankda dövlət borclarının olduqca aşağı (və ya daha yaxşı, sıfır) səviyyədə olması və dövlətin öhdəliklərinin əlavə artımını «absorbə» edə bilməsi üçün daxili maliyyə bazarının kifayət qədər inkişaf etmiş olmasına ehtiyac vardır. Əgər fiskal hökmranlıq

saxlanmış olarsa, vergi siyasəti inflyasiya təzyigini stimullaşdıracaq, nəticədə monetar siyasətin effektivliyi zəifləyəcək. Praktika bu prosesin zərərsiz olması üçün hökumət faiz dərəcələrini aşağı salmaqla vergi yığımlarını artırmaq siyasətini apara bilər (6).

İnflyasiya hədəflənməsi tənzimlənməsi mexanizminin ikinci şərti dövlətin digər iqtisadi göstəriciləri hədəfləmədən imtina etməsidir. Digər iqtisadi göstəricilər dedikdə əmək haqqı səviyyəsi, məşğulluq səviyyəsi və valyuta kursu kimi iqtisadi inkişafın vacib göstəriciləri başa düşülür. Məsələn, əgər dövlət fiksasiya məzənnə siyasəti aparırsa, xarici kapitalın mobilliyi şəraitində eyni vaxtda inflyasiya hədəflənməsi siyasətini apara bilməz. Hökumətin qısa vaxtda bir neçə məqsədə nail olmağa çalışması prosesində, bazar iştirakçıları iqtisadi vəziyyətin pisləşməsi halında məqsədlərdən hansına üstünlük veriləcəyi mövzusunda məlumatlı olurlar. Bizim misalda əgər valyuta məzənnəsinin sabilliyi təhlükəsi yaranarsa, Mərkəzi bank seçim etməlidir: fiksasiya olunmuş məzənnə rejimini qoruyub saxlamaq hədəflənsə, inflyasiya hədəflənməsi məqsədindən imtina etmiş olur, yaxud planlı inflyasiya səviyyəsini saxlamaq qərarı verilsə, fiksasiya olunmuş məzənnə siyasətindən imtina edir.

Eyni zamanda Mərkəzi bankın qeyri məhdud sərbəstliyi fəaliyyətində mənfəət tərəflərin də yaranması ola bilər. Beynəlxalq valyuta Fondu mütəxəssisləri belə bir nəticəyə gəlmişlər ki, sərt monetar siyasətində dövlət üçün cəmiyyətin maddi rifahı üçün ən yaxşı qərarı optimal inflyasiya səviyyəsinə nail olmaqla istehsal həcmi artırılmasını təmin etməkdir. Bu iki əsas tələbin yerinə yetirilməsiylə ölkələr inflyasiya hədəflənməsinə istiqamətlənmiş ola bilər. Ancaq təcrübədə onlara bir neçə tədbirlərin aparılmasına ehtiyac vardır:

- İnflyasiya proqnozu modeli və metadalogiyanın hazırlanması;
- Növbəti period üçün inflyasiya səviyyəsi göstəricilərini müəyyən etmək;
- bazar iştirakçılarını əmin etməkdir ki, inflyasiya hədəflənməsi digər hədəflərdən üstünlüyü qorunub saxlanacaq;
- Uyğun monetar aləti seçilməklə inflyasiya hədəfinə qoyulmuş hədəfə doğru endirmək;
- Texniki, institusional modeləşdirmə və daxili inflyasiya proqnozu yaradılmalı;
- Monetar alətlərin tətbiqi ilə inflyasiyaya təsir etmə vaxtı arasında periodu müəyyən etmək;
- Monetar alətlərin təsir səviyyəsini izləmək.

Ümumiyyətlə, inflyasiya hədəflənməsi strategiyasının iki növü açıq inflyasiya hədəflənməsi və örtülü inflyasiya hədəflənməsi qeyd edilməlidir. Açıq inflyasiya hədəflənməsi, mərkəz bankın yalnız hədəflənən inflyasiya səviyyəsinə çatma və ya inflyasiyanı hədəflənən səviyyəyə çatdırmaq üçün görülən işdir.

Bununla yanaşı, inflyasiya hədəflənməsi inflyasiyadan başqa hər hansı bir qeyri-sabitliyi aradan qaldırmaq və ya dəyişənləri nəzərə almır. Örtülü inflyasiya hədəflənməsi rejimində; Mərkəzi Bank inflyasiya hədəfindən başqa digər dəyişənlərlə də - valyuta məzənnələri, faiz dərəcələri, istehsal və məşğulluqla da maraqlanır.

İnflyasiya hədəflənməsi rejimi üçün üç əsas şərt var. Bunlar aşağıdakılardır:

- Pul siyasətinin qiymət sabitliyi hədəfinə yönəldilməsi – Pul siyasətinin əsas məqsədi qiymətlərin sabitliyi olmalıdır. Mərkəzi Bank yalnız müəyyənləşdirdiyi inflyasiya hədəfinə nail olmağı qarşısına məqsəd qoymalı, iqtisadi artım, məşğulluq səviyyəsi və ya məzənnə sabitliyi kimi digər məqsədləri ikinci planda saxlamalıdır (4).

- Mərkəzi Bankın müstəqilliyi – Mərkəz Bankının müstəqilliyi əsas məna etibarilə qiymət sabitliyini təmin etmək üçün tətbiq etdiyi pul siyasəti rejimini və istifadə edəcəyi pul vasitələrini öz qərarları ilə seçməsi və tətbiq etməsi olaraq başa düşülür.

- inkişaf etmiş maliyyə bazarlarının mövcudluğu.

Qlobal iqtisadi mühitdə yüksək inflyasiya halında Mərkəzi Banklar maliyyələşdirmə üzrə şərtlərini sərtləşdirir, bu da öz növbəsində yığımlar və istehlak xərclərinə yönəldilən vəsaitlərə birbaşa təsir etmiş olur. Dövr ərzində Mərkəzi Bank son makroiqtisadi prosesləri və yenilənmiş proqnozları nəzərə almaqla özünün likvidlik əməliyyatları üzrə faiz dahlizinin parametrlərinə zəruri korreksiyalar etmişdir. Mərkəzi Bankda ilin əvvəlindən faiz dahlizinin parametrləri bir neçə dəfə müzakirə edilmiş, uçot dərəcəsi mərhələlərlə 15%-dən 9%-ə endirilmişdir. Faiz dahlizinin aşağı həddi 10%-dən 7%-ə, yuxarı həddi isə 18%-dən 11%-ə endirilmişdir.

Faiz dərəcələrinin endirilməsi kreditləşmə səviyyəsini artırır, istehlak həcmələrinin artımına təkan verir, investisiya həcmələrini artırır. Bu halda inflyasiya təzyiqi artmış olur. Əksinə yüksək faiz dərəcələri yığımları artırır, kreditləşmə və investisiya aktivliyini azaldır, inflyasiya təzyiqinə meyilli olma zəifləyir. 2018-ci ildə inflyasiya təzyiqinin azalması və iqtisadi artımın pozitiv dinamikası kredit aktivliyinin tədricən bərpasına şərait yaratmışdır. 2018-ci ilin 11 ayında kredit qoyuluşları 6.9% artmışdır.

2018-ci ildə inflyasiya yüksək tempə azalmış və təkrəqəmli səviyyədə sabitləşmişdir. 2018-ci ilin 11 ayında orta illik inflyasiya 2.3% təşkil etmişdir. Orta illik inflyasiya ilin ikinci yarısında 3%-dən aşağı olmuşdur. 11 ayda qiymət dəyişimi orta hesabla ərzaq məhsulları üzrə 1.9%, qeyri-ərzaq məhsulları üzrə 2.7%, xidmətlər üzrə 2.6% təşkil etmişdir. Son 12 ayda istehlak səbətinə daxil olan məhsulların 23%-nin qiyməti azalmış, 7%-nin qiyməti dəyişməmiş, 62%-nin qiymət artımı 5%-dən aşağı olmuşdur. Yalnız 8% məhsulun qiymət artımı 5%-i üstələmişdir. Cari ildə də kənd təsərrüfatı məhsullarının, xüsusən meyvə-tərəvəzin qiymətləri dəyişkən olmuşdur ki, bu da mövsümi və təbii şəraitə təsir edən amillərin nəticəsində baş vermişdir. Qiymətləri dövlət tərəfindən tənzimlənən məhsullar və xidmətlər, həmçinin mövsümi xarakter daşıyan kənd təsərrüfatı məhsullarının qiymət dəyişimi nəzərə alınmadan hesablanan orta illik baza inflyasiya isə 2018-ci ilin 11 ayında 1.8% təşkil etmişdir (8).

Cədvəl 1

Əsas makroiqtisadi göstəricilər

İl, ay	Ümumi daxili məhsul (ÜDM)		Əhalinin nominal gəlirləri		Nominal orta aylıq əmək haqqı		İstehlak qiymətləri indeksi	
	Cəmi, mln. manat	Artım tempi, %	Cəmi, mln. manat	Artım tempi, %	Cəmi, manat	Artım tempi, %	əvvəlki aya nisbətən, %	orta illik, %
2018	79797.3	101.4	53688.6	109.2	544.1	102.9	0.80	2.3
01	5816.9	102	3882.3	111.7	519.8	102.9715	0.00	5.5
02	11311.3	101.3	7700.3	110.2	510.8	102.1804	0.20	4.7
03	17185.1	102.3	12533.3	109.8	532.4	103.5193	0.20	4.0
04	22969	101.2	16272.8	109.2	538.8	103.5159	-0.20	3.5
05	29294	101.1	20753.7	109.3	541	104.0185	0.00	3.2
06	37009.3	101.3	25705.2	109.3	541.1	103.7	-0.70	3.0
07	43478.6	100.2	30331	109.4	542.3	103.7	-0.60	2.8
08	50521.9	100.7	34786.3	109.5	541.2	103.1	0.86	2.7
09	57761.9	100.8	39690.3	109.5	540.5	102.8	0.25	2.6
10	65233	100.8	43871.5	109.2	540	102.8	0.16	2.4
11	72432.1	101	47368.8	109.2	540.1	102.9	0.60	2.3
12	79797.3	101.4	53688.6	109.2	544.1	103	0.80	2.3
2019								
01	5929.5	102.9	3800	106.1	557.2	107.2	0.20	1.7
02	11484.5	103	7619.7	105.1	-	-	0.56	1.9

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı, Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsi

Dövr ərzində inflyasiyaya azaldıcı təsir edən başlıca amillər manatın məzənnəsinin dayanıqlığı, pul təklifinin optimal səviyyədə idarə olunması və inflyasiya gözləntilərinin azalması olmuşdur. Tətbiq olunmuş pul-məzənnə siyasəti ticarət tərəfdaşı olan ölkələrdə baş vermiş inflyasiya proseslərinin, habelə bəzi inzibati yollarla qiymətlərin artırılması siyasətinin təsirini

neytrallaşdırmışdır.

İqtisadiyyatın likvidliyə olan tələbinin ödənilməsi əsas şərtidir, Mərkəzi Bank milli valyutada sərbəst vəsaitlərin cəlb olunması istiqamətində keçirdiyi deposit hərracı, notların yerləşdirilməsi, məcburi ehtiyat normalarından istifadə bu istiqamətdə aparılan effektiv iqtisadi təsir mexanizmləri kimi hesab olunur.

Cədvəl №2.

Pul bazası (dövrün sonuna), mln. manatla

İl, ay	Pul bazası	o cümlədən					Dövriyyədə olan nağd pul kütləsinin pul bazasına nisbəti, %
		Pul bazası, manatla	Dövriyyədə olan nağd pullar	Müxbir hesablar	o cümlədən		
					Sərbəst bank ehtiyatları	Məcburi ehtiyatlar	
2018	10318.4	9545.7	8364.1	1918.5	1755.5	163.0	81.1
01	9829.4	8761.6	7956.3	1819.0	1678.5	140.5	80.9
02	10248.5	9180.6	7929.5	2246.3	2092.6	153.7	77.4
03	10783.0	9471.0	8110.5	2619.5	2465.0	154.5	75.2
04	9684.3	8413.0	7551.3	2104.8	1955.1	149.8	78.0
05	9731.5	8404.4	7678.7	2035.4	1887.6	147.7	78.9
06	9674.5	8588.0	7814.5	1842.0	1682.6	159.4	80.8
07	10079.1	8888.9	7987.6	2061.9	1912.4	149.4	79.2
08	9329.4	8318.2	7509.6	1789.4	1638.6	150.8	80.5
09	9754.0	8871.5	7527.1	2185.9	2033.3	152.6	77.2
10	10059.5	9153.3	7758.5	2268.0	2113.1	154.8	77.1
11	9716.7	8985.2	7934.6	1750.8	1591.5	159.3	81.7
12	10643.7	9545.7	8364.1	2243.8	2080.8	163.0	78.6
2019							
01	9356.9	8709.2	7911.4	1413.1	1253.5	159.6	84.6
02	9776.3	9014.1	7959.2	1786.9	1625.3	161.6	81.4

Mənbə: Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı

Mərkəzi Bank milli valyutada sərbəst vəsaitlərin cəlb olunması üzrə 55 deposit hərracı, notların yerləşdirilməsi üzrə 51 hərrac keçirmişdir. Deposit əməliyyatları vasitəsilə vəsaitlər 14 gün müddətinə cəlb edilmiş, notlar isə 28 gün müddətinə yerləşdirilmişdir. 11 ayda Mərkəzi Bankın deposit hərracları və notların yerləşdirilməsi vasitəsilə cəlb etdiyi vəsaitin həcmi 9.7% azalmış və dövrün sonuna 1.75 mlrd. manat təşkil etmişdir.

Əsas ticarət apardığımız ölkələrdə məzənnə dəyişmələrinin yüksəlməsi və onlarda inflyasiyanın yüksələrək idxal vasitəsilə iqtisadiyyatda qiymət sabitliyinə təsiri riski növbəti ildə də qalmaqdadır.

NƏTİCƏ

- İnflyasiya hədəflənməsinin metodu və metadalogiyası hazırlanmalıdır.
- İqtisadiyyatın şaxələndirilməsi siyasəti sürətləndirilməlidir. Belə ki, ölkənin daxili tələbatını ödəyəcək malların istehsalı daxili istehsal hesabına tam ödənilməyənədək qlobal inflyasiya şəraitində qiymətlərin uzunmüddətli nizamlanması mümkün olmayacaqdır.
- Pul kütləsinin həcmnin optimal səviyyədə saxlanması üçün sterilizasiya siyasətinin davamlı aparılmasına ehtiyac vardır.

- Biznes subyektlərinin iqtisadi və maliyyə sahəsində maariflənməsinin yüksəldilməsi istiqamətində tədbirlər aparılmalıdır.
- Rəqəmsal ödənişlərin genişləndirilməsi üzrə Dövlət Proqramı'nın həyata keçirilməsi sürətləndirilməlidir, nağd pul dövriyyəsini əhəmiyyətli azaldılmalıdır. Bu da monetar nəzarətin gücləndirilməsi, habelə iqtisadiyyatın monetizasiya səviyyəsinin yüksəldilməsi ilə inflyasiyanın effektiv idarə edilməsinə müsbət təsir göstərəcəkdir.
- Sahibkarların uzunmüddətli maliyyə resurslarına çıxışı asanlaşdırılmalıdır, yeni biznes sahələrinin layihələndirilməsi və realizasiyası üçün ucuz maliyyə resursları təmin edilməli, ölkənin idxaldan asılılığı azaldılmalıdır.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI

1. Улюкаев А.В. Современная денежно-кредитная политика: проблемы и перспективы. – М.: «Дело» АНХ, 2008. с. 103-104.
2. Friedman M 1968 The Role of Monetary Policy. Amer. Econ. Rev.58: 1-17
3. Friedman B M 1975 Targets, Instruments, and Indicators of Monetary Policy. J. Mon. Econ. 1: 443-73
4. Голикова Ю. Денежно-кредитная политика Центрального банка: современный инструментарий и задачи его активизации / Ю.С. Голикова // Деньги и кредит. – 2014. - № 8. - С. 26-31.
5. Лаврушин О. Центральный банк в условиях рыночной экономики / О.И. Лаврушин // Банковское дело. – 2013. - № 5. - С. 2-5.
6. İlker Parasız, Kriz Ekonomisi, İkinci Baskı, Bursa, Ezgi Yayınevi, 1996, s. 70.
7. Osman Z. Orhan, Başlıca Enflasyon Nəzəriyyələri və Stabillik Politikaları, İstanbul, Filiz Kitabevi, 1995, s. 126.
8. <https://www.cbar.az/page-14/main-directions-of-the-monetary-policy>

Агакишиев З.И., докторант

Азербайджанский Государственный Экономический Университет
Инфляционное таргетирование в монетарной политике и его воздействие
экономическим процессам

Резюме

Монетарная политика является важным экономическим инструментом в рамках макроэкономического регулирования. Основная цель исследования состоит в том, чтобы продемонстрировать, что эффективность денежно-кредитной политики является основным фактором поддержания финансовой стабильности и что воздействие инфляционного таргетирования на макроэкономическую ситуацию имеет решающее значение для устойчивого экономического роста. Исследование проводилось на основе анализа регуляторных механизмов, которые лица, определяющие денежную политику, имеют на пути к рынку, стабильности цен. Исследования показали, что среди ключевых макроэкономических целей денежно-кредитная политика может оказывать более серьезное влияние на инфляцию своими инструментами. По этой причине одной из основных задач денежно-кредитной политики в ряде стран является обеспечение стабильности цен. Обеспечение стабильности цен увеличивает объем инвестиций за счет стимулирования интенсивного развития, положительно влияет на приток капитала в страну, поддержание вкладов населения в местной валюте и долгосрочное планирование. оказывает положительное влияние на экономический прогресс.

Ключевые слова: политика обменного курса, операции на открытом рынке, таргетирование инфляции, валютная политика, учетная ставка.

**Agakishiyev Z. I., doctoral student
Azerbaijan State University of Economics**

Inflation targeting in monetary policy and its impact on economic processes

Abstract

Monetary policy is an important economic tool in the framework of macroeconomic regulation. The main objective of the study is to demonstrate that the effectiveness of monetary policy is the main factor in maintaining financial stability and that the impact of inflation targeting on the macroeconomic situation is crucial for sustainable economic growth. The study was based on an analysis of regulatory mechanisms that monetary policy makers have on the way to the market, price stability. Studies have shown that among the key macroeconomic objectives, monetary policy can have a more serious effect on inflation with its instruments. For this reason, one of the main tasks of monetary policy in some countries is to ensure price stability. Ensuring price stability increases the volume of investment by stimulating intensive development, has a positive effect on capital inflows into the country, maintaining household deposits in local currency and long-term planning. has a positive effect on economic progress.

Key words: exchange rate policy , open market operations, inflation targeting, currency policy, discount rate.

Daxil olub: 17.07.2019